

Sygn. akt III AUa 1104/14

## WYROK

**W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 21 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSA Maria Sałańska - Szumakowicz (spr.)
Protokolant:	stażysta Damian Wawrzyniak

po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 2015 r. w Gdańsku

sprawy A. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji A. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 marca 2014 r., sygn. akt VI U 3032/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt III AUa 1104/14

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 września 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonemu - A. R. prawa do świadczenia przedemerytalnego z tego względu, że nie udokumentował wymaganego okresu ubezpieczenia, wskazując przy tym iż świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 2012r. zawiera błędną podstawę rozwiązania stosunku pracy i że nie ukończył on wymaganego wieku na dzień ustania zatrudnienia.

W odwołaniu wniesionym do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy – VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczony wniósł o zmianę tej decyzji i przyznanie mu prawa do świadczenia przedemerytalnego, przeprowadzenie zawnioskowanych dowodów oraz zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na odwołanie, pozwany organ rentowy wniosł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2014 r. Sąd Okręgowy – VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, oddalił odwołanie ubezpieczonego, gdyż jak zważył nie zasługiwało ono na uwzględnienie. Sąd Okręgowy oparł powyższe rozstrzygnięcie o następujące ustalenia faktyczne. Ubezpieczony A. R. (ur. (...)) w dniu 18.07.2013r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniosek o świadczenie przedemerytalne. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z 30.04.2004r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252 z późn. zm.), prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy, niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący, co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn.

Natomiast art. 2 ust. 3 przytoczonej ustawy stanowi, że świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie, co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta: nadal jest zarejestrowana, jako bezrobotna; w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych; złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Sąd Okręgowy - VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał za bezsporne okoliczności - daty: ustania stosunku pracy - 31.12.2012r. i ukończenia przez powoda 60 roku życia w dniu (...)przyjmując, iż ukończenie wymaganego wieku 60 lat do dnia ustania stosunku pracy jest warunkiem sine qua non uzyskania prawa do świadczenia przedemerytalnego, a ten zdaniem Sądu nie został spełniony przez ubezpieczonego. Sąd odstąpił od analizowania zasadności jego żądań w przedmiocie ustalania łącznego stażu ubezpieczeniowego i przyczyn rozwiązania stosunku pracy uznając je na tym etapie postępowania za bezprzedmiotowe.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pełnomocnik skarżącego, zaskarżając go w całości i zarzucając mu: naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30.04.2004 o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. nr 120, poz. 1252 z późn. zm.), poprzez błędną jego wykładnię zmierzającą do uznania, że bezwzględną przesłanką przyznania świadczenia emerytalnego jest osiągnięcie 60 roku życia przez mężczyznę w chwili ustania stosunku pracy, oraz art. 10 ust. i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 ze zm.), poprzez nieuwzględnienie świadczenia pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przypadające przed 1 stycznia 1983 przez skarżącego; oraz naruszenie norm prawa procesowego, tj. art. 217 k.p.c. poprzez pominięcie wniosków dowodowych zgłoszonych przez skarżącego, mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Powołując się na powyższą podstawę apelacji, pełnomocnik skarżącego wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania skarżącego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 września 2013 roku Nr (...), ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, nadto wnosząc o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu apelujący zreferował dotychczasowe postępowanie i wskazał, iż nie zgadza się z wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy - VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, jak również nie podziela argumentacji zawartej w uzasadnieniu wydanego wyroku.

Zdaniem apelującego Sąd Okręgowy w swym orzeczeniu naruszył normy materialne wynikające z przepisu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30.04.2004 o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. nr 120, poz. 1252 z późn. Zm.), zgodnie z którymi dla przyznania świadczenia przedemerytalnego dla ubezpieczonego mężczyzny nie jest bezwzględnie wymagane osiągnięcia wieku 60 lat w chwili rozwiązania stosunku pracy. W ocenie apelującego wystarczy, iż taka osoba legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury, wynoszącym co najmniej 40 lat dla mężczyzny. Stąd zdaniem apelującego Sąd Okręgowy błędnie uznał, iż ubezpieczony do 31.12.2012 roku powinien mieć skończone 60 lat. Apelujący wskazuje, iż ubezpieczony do tej daty posiadał okres ubezpieczeniowy wynoszący co najmniej 40 lat, którą to przesłankę chciał udowodnić przed Sądem, czemu służyć miały wnioski dowodowe wskazane w odwołaniu

od decyzji organu rentowego. W ocenie skarżącego Sąd Okręgowy powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe celem zweryfikowania czy faktycznie ubezpieczony posiadał 40 letni okres uprawniający do emerytury, wynikający m.in. z zaliczenia czasu, jaki ubezpieczony przepracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców po ukończeniu 16 roku życia, przypadającym przed 1 stycznia 1983 r. Odrzucenie wniosków dowodowych i nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność faktyczną świadczenia pracy przez ubezpieczonego po ukończeniu 16 roku życia w gospodarstwie rolnym, stanowi w ocenie apelującego naruszenie normy art. 217 § 2 k.p.c. Zdaniem apelującego Sąd Okręgowy nie ocenił także dowodów zebranych w sprawie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nie wypowiadając się w kwestii czy ubezpieczony miał 40 letni okres ubezpieczeniowy niezbędny do przyznania świadczenia przedemerytalnego. W konsekwencji zdaniem apelującego, pomimo iż Sąd rozstrzygając przedłożoną sprawę winien wziąć pod uwagę całość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, naruszył normę wyrażoną w art. 316 k.p.c. poprzez wydanie rozstrzygnięcia bez uwzględnienia stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy. Nadto apelujący wskazał, iż jego zdaniem naruszone zostały również przepisy proceduralne dotyczące uzasadniania orzeczeń poprzez brak wskazania normy prawnej rozstrzygnięcia, co jest zdaniem apelującego sprzeczne z przepisem art. 328 § 2 k.p.c.; bowiem wskazując początkowo na przepis art. 2 ust. 1 pkt 5 tj. na co najmniej 40 letni okres uprawniający do emerytury, merytorycznie rozstrzygnął w oparciu o brak ukończonego 60 roku życia w chwili ustania stosunku pracy.

W świetle powyższych ustaleń, zdaniem apelującego, wydanie wyroku w przedmiotowej sprawie nastąpiło z naruszeniem wskazanych wyżej przepisów prawa materialnego i procesowego. Mając na względzie przedstawione zarzuty pozwany uznaje wniesioną apelację za konieczną i uzasadnioną.

#### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja pełnomocnika skarżącego zasługiwała na uwzględnienie w sposób skutkujący uchynieniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Na wstępie wskazać należy, iż zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477<sup>9</sup> k.p.c., art. 477<sup>14</sup> k.p.c. - tak orzeczono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r. II UZ 49/09 LEX nr 583831). W wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 r. (II UK 309/09, LEX nr 604210) Sąd Najwyższy przypomniał, że zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji (art. 477<sup>14</sup> § 2 i art. 477<sup>14a</sup> k.p.c.) w granicach jej treści i przedmiotu.

Odnosząc powyższe do realiów przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, iż zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Zwrócić można uwagę, iż stosownie do treści art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (t.j. Dz.U.2013.170 – dalej ustawa) prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która spełnia alternatywnie jedną z przesłanek wymienionych w punktach od 1 do 6.

Przechodząc do omówienia zasygnalizowanych wyżej podstaw świadczenia przedemerytalnego wskazać należy, iż zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn, przy czym podkreślić należy, iż przesłanki wymienione w art. 2 przywołanej ustawy mają charakter alternatywy a nie koniunktywny, zatem nieuzyskanie wieku 60 lat w chwili ustania stosunku pracy nie pozbawia ubezpieczonego prawa do świadczenia przedemerytalnego, jeżeli są spełnione inne przesłanki wywiedzione z art. 2 ustawy. W szczególności zaś przesłanka wymieniona w art. 2 ust. Pkt 5 przywołanej ustawy.

Istotnym jest przy tym, iż w toku postępowania przed Sądem Okręgowym, skarżący wywodził iż spełnia przesłanki wnioskowanego świadczenia wymienione w cytowanym art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy, co konsekwentnie negocował organ rentowy.

Spór powstały pomiędzy skarżącym a organem rentowym polega bowiem na możliwości zaliczenia na poczet stażu pracy skarżącego, okresu pracy od 7 listopada 1969 r. do 9 lipca 1971 r. i od 1 listopada 1975 r. do 6 listopada 1975 r., świadczonej przez skarżącego w gospodarstwie rolnym rodziców. Okoliczność ta została zanegowana przez organ rentowy wskazujący, iż gospodarstwo rolne na którym świadczył pracę skarżący nie należało do jego rodziców. Dla podważenia prawidłowości twierdzenia organu rentowego skarżący wniósł o przeprowadzenie dowodu, mającego na celu wykazanie przynależności wzmiankowanego gospodarstwa do najbliższej rodziny skarżącego, wskazując na akt własności ziemi należącej przed rodzicami skarżącego do jego dziadków (akt własności ziemi nr 152/73 z dnia 31.05.1973 r.). Zaznaczyć przy tym należy iż prawidłową interpretacją art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest takie rozumienie, według którego pracownik może uzupełnić okresy składkowe i nieskładkowe pracą w gospodarstwie rolnym tylko po to, aby uzyskać świadczenie, a nie po to, aby je podwyższyć (tak: Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach, z dnia 9 października 2012 r., III AUa 14/12, LEX nr 1236479).

Zauważyć również można, iż w doktrynie podkreśla się, iż praca w gospodarstwie rolnym nie koniecznie musi być świadczona w gospodarstwie należącym do rodziców, gdyż mogą to być również dziadkowie lub osoby obce. W myśl definicji legalnej zawartej w art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, domownikiem jest osoba bliska rolnikowi, która: ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy, jeżeli nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. W doktrynie przyjmuje się, iż przez osoby bliskie rolnikowi należy rozumieć osoby, mające z rolnikiem takie więzi osobiste (rodzinne lub quasi rodzinne), które wyjaśniają przyczynę wykonywania pracy na rachunek rolnika bez wynagrodzenia z tego tytułu. W takim przypadku za osoby bliskie można uznać przede wszystkim osoby zaliczane do członków najbliższej rodziny rolnika, a więc zstępnych (dzieci własne i przysposobione) i ich współmałżonków, wstępnych (rodzice) oraz rodzeństwo. Wskazuje się także, iż do osób bliskich może być także zaliczony inny członek rodziny lub powinowaty, jeżeli stan faktyczny wykazuje, że łączą go z rolnikiem bliskie więzi i prowadzi z rolnikiem wspólne gospodarstwo domowe. Za innego członka rodziny może być uznana w szczególności osoba, która nie będąc małżonkiem w rozumieniu przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, pozostaje z rolnikiem w faktycznym pożyciu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przychylić się należy do stanowiska apelującego wobec faktu, iż Sąd Okręgowy orzekając na niekorzyść skarżącego nie przeprowadził koniecznego postępowania dowodowego na wszystkie mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktyczne, ani też nie dokonał ich oceny prawnej, przez co nie rozpoznał istoty sprawy. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie zapadłym 6 kwietnia 2011r., istota decyzji organu rentowego polega na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo. Jednakże Sąd stwierdzający spełnienie przez ubezpieczonego jednego lub więcej warunków powstania prawa do świadczenia nie orzeka o tym w sentencji wyroku, przy jednoczesnym oddaleniu odwołania ubezpieczonego od niekorzystnej dla niego decyzji organu rentowego. Wyrok sądu, podobnie jak decyzja organu rentowego ma rozstrzygać o prawie do konkretnego świadczenia jako całości. Tym samym sąd ubezpieczeń społecznych, przyznając prawo do emerytury ma obowiązek ustalić wszystkie jej warunki, nawet gdy organ rentowy w decyzji negatywnie ocenił tylko niektóre z nich, bez rozpoznania pozostałych (II AUa 621/10, LEX nr 1213824). W konsekwencji koniecznym jest przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność faktycznego świadczenia pracy przez ubezpieczonego po ukończeniu 16 roku życia w gospodarstwie rolnym, w celu dokonania prawidłowej subsumpcji stanu faktycznego do zapisów normy prawnej wynikającej z przepisu art. 2 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego dotychczas zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala jednoznacznie uznać twierdzeń skarżącego za nieprawdziwe, toteż koniecznym jest przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy wnioskowanych przez skarżącego dowodów na okoliczność potwierdzenia co najmniej 40 letniego okresu uprawniającego do świadczenia emerytalnego na mocy art. 2 ust.1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Mając na względzie powyższe, uznać należało, że istota sprawy nie została rozstrzygnięta, a zatem na mocy art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji. W zakresie kosztów postępowania apelacyjnego Sąd kierował się dyspozycją art. 108 § 2 k.p.c.